

Faruk Çakır

“Harca harca bitmez” mi?

19/09/2013 - 05:57

YENİASYA - cakir@yeniasya.com.tr

Kazandığınan daha fazla harcayan kim olursa olsun zarardadır. Türkiye’de yaşananlara baktığımızda hem fert olarak hem de devlet olarak ‘kazandığınan daha fazla harcama’ tuzağına düştüğümüzü kabul etmek lâzım. Önümüzdeki aylarda veya yıllarda kazanma ihtimalimiz olan parayı bu günden harcıyıp sonra sıkıntılar yaşıyoruz.

Türkiye’nin askerî ve güvenlik harcamaları da biraz buna benziyor. Hem fazla harcıyoruz hem de bu harcamaları tam bir denetime tabi tutmuyoruz.

İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim ve Araştırma Birimi “Sosyal Koruma Harcamaları, Askerî Harcamalar ve İç Güvenlik Harcamaları” ile ilgili notları kamu oyuyla paylaşmış. Prof. Dr. Nurhan Yentürk tarafından kaleme alınan notlarda Suriye’de yaşanan iç savaşın etkileri de değerlendiriliyor.

Rapordan bazı satır başları şöyle özetlenebilir:

*2012 yılı başında Bütçe Kanunu yayınlandığında iç güvenlik harcamalarının düşürülmesinin planlandığı görülmüştü. Ancak gerçekleşen iç güvenlik harcamaları incelendiğinde 2006 yılında 10 milyar TL olan harcamaların son yedi yılın en yüksek seviyesine çıkarak 2013 yılında 27 milyar TL kanunlaşan harcama tutarı olduğu görülüyor.

*2011 ve 2012 gerçekleşen harcamalar karşılaştırıldığında, daha önceki yıllardaki artış trendinden ve GSYH’nın artış hızından daha hızlı bir artış gösteren harcama olarak örtülü ödenek harcamalarını da içeren Gizli Hizmet Giderleri’ndeki artış göze çarpıyor. 2006 yılında bu rakam 293 milyon TL iken 2011 yılında 627 milyon TL’ye çıkmış. İç güvenlik harcamalarının içinde İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, köy koruyucularının maaşları, gizli hizmet giderleri, savunma hizmetleri harcamaları, kamu düzeni ve güvenlik harcamaları, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı gibi kalemler bulunuyor.

*Türkiye’deki askerî harcamaların 2006 yılında 19 milyar TL, 2012 yılında 33 milyar 549 milyon TL olduğu görülüyor. Uluslar arası karşılaştırmalar, Türk ordusunun mevcudu yaklaşık 600 bin askerî ile dünyada en büyük 11. ve Avrupa’da Rusya’dan sonra en büyük 2. ordu olduğunu gösteriyor.

Raporda başka tesbitler de var. Harcamaların artmış olması elbette çeşitli sebeplerle açıklanabilir. Fakat dikkat edilmesi gereken nokta, bu ve benzeri harcamaların olması gerektiği ölçüde denetlenememesidir. İlgili ve uzman kişilerce tam bir şeffaflık içinde bu denetlemeler yapılabilmiş olsa, şüpheler artmaz, tartışma bu ölçüde büyümeydi.

Askerî harcamaların denetlenebilmesi belki de sistemin değişmesi ve düzeltilmesine bağlıdır. Genelkurmay Başkanlığı’nın, Millî Savunma Bakanlığı’na bağlı olmadığı, olmadığı bir sistemde, şeffaf denetim yapılması mümkün müdür? Bunca ‘demokrasi paketleri’ hazırlandı ve açıklandı, ama bu konuda bir arpa boyu yol alamadık. Bakanlığa ve dolayısı ile hükümete bağlı değil de ‘sorumlu’ olan bir yapı, (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 117. Maddesi gereğince Genelkurmay Başkanı Türk Silâhlı Kuvvetleri’nin komutanı olarak Cumhurbaşkanı tarafından atanır. Görevlerinden dolayı Başbakan’a karşı sorumludur.) hele günümüz dünyasında kabul görebilir mi?

Mevcut sistem düzeltilmeden ölçsüz harcamaların önünü almak mümkün değil. Devletin imkânlarını “harca harca bitmez” ya da “deniz” gibi görenler varsa bilsinler ki yanlış içinde yanlış yapıyorlar. Para da biter, itibar da. Ayrıca, ‘itibar’ın bitmesi, ‘para’nın bitmesinden de daha fecidir, daha yaralayıcıdır.

İstanbul Bilgi Üniversitesi’nin kamuoyu ile paylaştığı ‘notlar’ bu meselenin yeniden gündeme gelmesine vesile oldu. Sağlıklı bir tartışma ile “harca harca bitmez” tavrını geride bırakabiliriz. İyi niyet ile tartışmaya ve konuşmaya devam edelim...